Moll i mullat

David Casellas

En el català central, habitualment es fa servir l'adjectiu *moll* amb el significat 'impregnat d'aigua', com a sinònim de *mullat*, però poca gent sap que, en realitat, el significat propi de *moll* és 'bla, tou'. Com a prova que aquest era també el significat emprat en el català central, ningú no dubta que quan parlem de *la molla* del pa (contraposada a *la crosta*) ens referim a la part tova del pa, no a la part mullada. De la mateixa manera, el verb *remollir* ('reblanir') encara el distingim perfectament de *remullar* ('amarar').

És evident que una cosa *molla*, tova o blana, sovint ho és perquè és humida. D'aquí ve la confluència de significat entre ambdós mots. En uns *aiguamolls* el terreny és tou i s'enfonsa quan el trepitges, ja que és molt humit. Sovint els dos mots *moll* i *mullat*, es poden usar indistintament, això dóna lloc a confusions. Quan parlem d'una esponja *molla*, a què ens referim? L'esponja és *tova* o és *mullada*? O ambdues coses alhora?

Segons Coromines, la confusió és força moderna i sobretot pròpia del català central, on l'existència de la neutralització de la *o* àtona en *u* ha ajudat a divulgar la confusió entre *moll* i *mullat,* tenint en compte que la vocal de *remollir* i la de *remullar* es pronuncien igual. En canvi, en el País Valencià és on més s'ha conservat el sentit originari del mot. Coromines, encara que tímidament, advoca pel manteniment en la llengua literària de la distinció entre *moll* i *mullat*:

«La llengua literària faria bé de posar-hi resistència, i dir per exemple més aviat *roba mullada* que *roba molla*, que per als altres catalano-parlants només significa el contrari de dura, enterca o rígida» (Joan Coromines, *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, vol. V, p. 746).

En canvi, quan parlem del *moll de l'os* com a substantiu (o de la *medul·la*), encara que també es refereixi a la part *tova* dels ossos, té un origen diferenciat de l'adjectiu. Mentre que l'adjectiu deriva del llatí MŎLLIS, el substantiu ho fa del llatí vulgar MEDŬLLUM. En aquest darrer cas també hem conservat el llatinisme *medul·la,* de la mateixa manera que en castellà conserven el doblet *meollo* i *médula*.

L'expressió *paper moll*, en la traducció que fa el *Diccionari castellà-català* (p. 994, Enciclopèdia Catalana, 1994) de *papel mojado*, sembla que és un castellanisme i que és millor dir-ne *lletra morta*: «*Sin su firma esto es papel mojado,* sense la seva signatura això és lletra morta.» Ara bé, el *Diccionari de sinònims i frases fetes* (de M. Teresa Espinal) sí que inclou *paper mullat* al costat de *lletra morta*. I també inclou les expressions *dur els papers banyats, dur els papers mullats* i *dur els papers roats*, però en cap cas *els papers molls*.

Amb el significat de 'prendre partit, comprometre's o arriscar-se en alguna cosa', d'acord amb el diccionari del IEC podem fer servir l'expressió *mullar-se el cul*: «En Carles no es mulla mai el cul: així sempre queda bé amb tothom.» En canvi, no hem trobat enlloc documentat *mullar-se,* sense l'afegitó *el cul*. Perquè sigui correcte és sempre necessari parlar *del cul*? Em sembla una mica curiós. Per això, jo no ficaria la mà al foc per assegurar que aquesta expressió sigui totalment genuïna.

En fi, com que ara no em vull *mullar més el cul* arriscant-me a assegurar una cosa o una altra sense investigar-ho a fons, ho deixarem aquí. Tant de bo que ara ja no tingueu els papers tan mullats i feu servir de forma més adequada aquests mots. ◆

Llengua Nacional

DADES PERSONALS:

Nom Cognoms

Adreça

Codi postal Població Comarca

Telèfon Adreça electrònica

Subscripció a la revista trimestral LLENGUA NACIONAL pel període d'un any, prorrogable, si no hi ha ordre en contra, amb un import de:

❑ 50 € = soci protector ❑ 35 € = soci numerari ❑ 25 € = subscriptor regular

FORMES DE PAGAMENT:

❑ ingrés directe: 2013 0088 69 0200522492 (Caixa de Catalunya)

❑ banc: Entitat |__|__|__|__| Oficina |__|__|__|__| Control |__|__| Núm. compte |__|__|__|__|__|__|__|__|__|__|

Adreceu aquesta butlleta a:

Associació Llengua Nacional / Bústia postal 24057 / 08080 Barcelona

Telèfon: 934 568 879 — a/e: llengua@llenguanacional.cat / www.llenguanacional.cat